ประโยค ป.ธ. ๓
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๗ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

แปล โดยพยัญชนะ

๑. อถ นं (กาลं) ปุนทิวเส เสฏฺฐี ตาต กหาปณสหสฺสं เต ทสฺสามิ สตฺถุ ปุรโต ฐตฺวา เอกเมว ธมฺมปทं อุคฺคณฺหิตฺวา อาคจฺเฉยฺยาสีติ เปเสสิ ฯ โส วิหารं คนฺตฺวา สตฺถุ ปุรโต ฐตฺวา เอกเมว ธมฺมปทं อุคฺคณฺหิตฺวา ปลายิตุกาโม อโหสิ ฯ อถสฺส สตฺถา อสลฺลกฺขณาการं อกาสิ ฯ โส ตं ปทं อสลฺลกฺเขตฺวา อุปริปทं อุคฺคณฺหิสฺสามีติ ฐตฺวา อสฺโสสิเยว ฯ อุคฺคณฺหิสฺสามีติ สุณนฺตา ว กิร สกฺกจฺจं สุณนฺติ นาม ฯ เอวญฺจ นาม สุณนฺตานं ธมฺโม โสตาปตฺติมคฺคาทโย เทติ ฯ โสปิ อุคฺคณฺหิสฺสามีติ สุณาติ ฯ สตฺถาปิสฺส อสลฺลกฺขณาการं กโรติ ฯ โส อุปริปทं อุคฺคณฺหิสฺสามีติ ฐตฺวา สุณนฺโต ว โสตาปตฺติผเล ปติฏฺฐาติ ฯ โส ปุนทิวเส พุทฺธปฺปมุเขน ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึเยว สาวตฺถึ ปาวิสิ ฯ มหาเสฏฺฐี ตं ทิสฺวา ว อชฺช เม ปุตฺตสฺส อาการา รุจฺจตีติ จินฺเตสิ ฯ ตสฺสปิ เอตทโหสิ อโห วต เม ปิตา อชฺช สตฺถุ สนฺติเก กหาปเณ น ทเทยฺย กหาปณการณา มยฺหं อุโปสถิกภาวं ปฏิจฺฉาเทยฺยาติ ฯ สตฺถา ปนสฺส หีโย กหาปณการณา อุโปสถิกภาวं อญฺญาสิ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. มหาเสฏฺฐี พุทฺธปฺปมุขสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส ยาคุ์ ทาเปตฺวา ปุตฺตสฺสปิ ทาเปสิ ฯ โส นิสีทิตฺวา ตุณฺหีภูโต ว ยาคุ์ ปิวิ ขาทนียํ ขาทิ ภตฺตกิจฺจมสาเน ปุตฺตสฺส ปุรโต สหสฺสภณฺฑิกํ ฐปาเปตฺวา ตาต อหํ สหสฺสํ เต ทสฺสามีติ วตฺวา อุโปสถํ สมาทเปตฺวา วิหารํ ปหิณิ อิทนฺเต สหสฺสนฺติ ฯ โส สตฺถุ ปุรโต กหาปเณ ทียมาเน ทิสฺวา ลชฺชนฺโต อลํ เม กหาปเณหีติ วตฺวา คณฺห ตาตาติ วุจฺจมาโนปิ น คณฺหิ ฯ อถสฺส ปิตา สตฺถารํ วนฺทิตฺวา ภนฺเต อชฺช เม ปุตฺตสฺส อากาโร รุจฺจตีติ วตฺวา กึ มหาเสฏฺฐีติ วุตฺเต มยา เอส ปุริมทิวเส กหาปณสตํ เต ทสฺสามีติ วตฺวา วิหารํ เปสิโต ปุนทิวเส กหาปเณ อคฺคเหตฺวา ภุญฺชิตุ์ น อิจฺฉิ อชฺช ปน ทียมาเนปิ กหาปเณ น อิจฺฉตีติ อาห ฯ สตฺถา อาม มหาเสฏฺฐิ อชฺช ตว ปุตฺตสฺส จกฺกวตฺติสมฺปตฺติโตปิ เทวโลกพฺรหฺม-โลกสมฺปตฺตีหิปิ โสตาปตฺติผลเมว วรนฺติ วตฺวา อิมํ คาถมาห

ปธพฺยา เอกรชฺเชน สคฺคสฺส คมเนน วา
สพฺพโลกาธิปจฺเจน โสตาปตฺติผลํ วรนฺติ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓

แปล มคธเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. ครั้งนั้น ในวันรุ่งขึ้น อ.เศรษฐี ส่งไปแล้ว ซึ่งนายกาละ นั้น ด้วยคำว่า ดูก่อนพ่อ อ.เรา จักให้ ซึ่งพันแห่งกหาปณะ แก่เจ้า อ.เจ้า ยืนแล้ว ข้างพระพักตร์ ของพระศาสดา เรียนเอาแล้ว ซึ่งบทแห่งธรรม บทหนึ่งนั่นเทียว พึงมา ดังนี้ ฯ อ.นายกาละ นั้น ไปแล้วสู่วิหาร ยืนแล้ว ข้างพระพักตร์ ของพระศาสดา เป็นผู้ใคร่เพื่ออันเรียนเอาซึ่งบทแห่งธรรม บทหนึ่งนั่นเทียว แล้วจึงหนีไป ได้เป็นแล้ว ฯ ครั้งนั้น อ.พระศาสดา ได้ทรงกระทำแล้ว ซึ่งอาการคืออันกำหนดไม่ได้ แก่นายกาละ นั้น ฯ อ.นายกาละ นั้น กำหนดไม่ได้แล้ว ซึ่งบท นั้น ได้ยืนฟังแล้ว นั่นเทียว ด้วยอันคิด ว่า อ.เรา จักเรียนเอา ซึ่งบทในเบื้องบน ดังนี้ ฯ ได้ยินว่า อ.ชน ท. เมื่อฟัง ด้วยความคิด ว่า อ.เรา จักเรียนเอา ดังนี้เทียว ชื่อว่า ย่อมฟังโดยเคารพ ฯ ก็ อ.ธรรม ย่อมให้ ซึ่งมรรค ท. มีโสดาปัตติมรรคเป็นต้น แก่ชน ท. ผู้ฟังอยู่ ชื่อ อย่างนี้ ฯ อ.นายกาละ แม้นั้น ย่อมฟัง ด้วยอันคิด ว่า อ.เรา จักเรียนเอา ดังนี้ ฯ แม้ อ.พระศาสดา ย่อมทรงกระทำ ซึ่งอาการคืออันกำหนดไม่ได้ แก่นายกาละ นั้น ฯ อ.นายกาละ นั้น ยืนฟังอยู่ ด้วยอันคิด ว่าอ.เรา จักเรียนเอา ซึ่งบทในเบื้องบน ดังนี้เทียว ย่อมตั้งอยู่เฉพาะ ในโสดาปัตติผล ฯ ในวันรุ่งขึ้น อ.นายกาละ นั้น ได้เข้าไปแล้ว สู่พระนครชื่อว่าสาวัตถี กับ ด้วยหมู่แห่งภิกษุ มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข นั่นเทียว ฯ อ.มหาเศรษฐี เห็นแล้ว ซึ่งนายกาละนั้น เทียว คิดแล้ว ว่า ในวันนี้ อ.อาการ แห่งบุตร ของเรา อันเรา ย่อมชอบใจ ดังนี้ ฯ อ.ความคิด นั่น ว่า โอ หนอ ในวันนี้ อ.บิดา ของเรา ไม่พึงให้ ซึ่งกหาปณะ ท. ในสำนัก ของพระศาสดา พึงปกปิด ซึ่งความที่แห่งเราเป็นผู้รักษาซึ่งอุโบสถ เพราะเหตุแห่งกหาปณะ ดังนี้ ได้มีแล้ว แก่นายกาละแม้นั้น ฯ ก็ อ.พระศาสดา ได้ทรงทราบแล้ว ซึ่งความที่แห่งนายกาละ นั้น เป็นผู้รักษาซึ่งอุโบสถ เพราะเหตุแห่งกหาปณะ ในวันวาน ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. มหาเศรษฐี สั่งให้ถวายข้าวต้ม แก่ภิกษุสงฆ์ มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุขแล้ว จึงสั่งให้ ๆ แม้แก่บุตร ฯ นายกาละ นั้น เป็นผู้นั่งนิ่งเทียว ดื่มข้าวต้มเคี้ยวกินของควรเคี้ยว บริโภคอาหาร ฯ ในเวลาเสร็จภัตกิจของพระบรมศาสดา มหาเศรษฐีสั่งให้วางห่อกหาปณะพันหนึ่งไว้ตรงหน้าของบุตรแล้ว พูดว่า พ่อ เราพูดว่า จักให้กหาปณะพันหนึ่งแก่เจ้า ดังนี้ จึงให้เจ้าสมาทานอุโบสถแล้วส่งไปวิหาร นี้เป็นกหาปณะพันหนึ่งของเจ้า ดังนี้ ฯ นายกาละนั้น เห็นกหาปณะทั้งหลาย ที่บิดาให้เฉพาะพระพักตร์ของพระบรมศาสดา ละอายอยู่ จึงพูดว่า อย่าเลย ด้วยกหาปณะทั้งหลาย แก่กระผม ดังนี้ แม้ถูกบิดาพูดว่า จงรับเถิดพ่อ ดังนี้ ก็ไม่รับ ฯ ลำดับนั้น บิดาของเขา ถวายบังคมพระบรมศาสดา กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ วันนี้ ข้าพระองค์ ชอบใจอาการของบุตรดังนี้ เมื่อพระบรมศาสดา ตรัสถามว่า อะไรหรือ มหาเศรษฐี ดังนี้ มหาเศรษฐีจึงกราบทูลว่า ในวันก่อน บุตรของข้าพระองค์นี้ อันข้าพระองค์พูดว่า เราจักให้กหาปณะ ๑๐๐ แก่เจ้า ดังนี้แล้ว จึงส่งไปวิหาร ในวันรุ่งขึ้น ยังไม่ได้รับกหาปณะทั้งหลายแล้ว ก็ไม่ปรารถนาจะบริโภค แต่วันนี้ เขาไม่ปรารถนากหาปณะทั้งหลาย แม้ที่ข้าพระองค์ให้ ดังนี้ ฯ พระบรมศาสดา ตรัสว่า ใช่แล้ว มหาเศรษฐี วันนี้สำหรับบุตรของท่าน โสดาปัตติผลนั่นแล ประเสริฐแม้กว่าสมบัติของพระเจ้าจักรพรรดิ แม้กว่าสมบัติในเทวโลกและพรหมโลก ดังนี้แล้ว จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

โสดาปัตติผล ประเสริฐกว่าความเป็นพระราชา
พระองค์เดียวในแผ่นดิน กว่าการไปสู่สวรรค์
หรือกว่าความเป็นใหญ่ในโลกทั้งปวง ดังนี้ ฯ

พระเทพวัชราจารย์ สิริญาโณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม แปล
สนามหลวงแผนกบาลี ตรวจแก้.